

ba především, a aby se v plné svěžesti dočkal ještě mnoha profesních úspěchů i radostí v osobním životě.

Martin Novotný
(NÚLK)

Výběrová bibliografie L. Procházky:

Poznámka ke koncepci výstavby zemědělských usedlostí v areálu Muzea vesnických staveb středního Povltaví ve Vysokém Chlumci. In: *Středočeský vlastivědný sborník. Muzeum a současnost*. Řada společenskovední 22, 2004, s. 201–204.

K interiéru a bytovým poměrům v dělnické kolonii Šestidomí v Trutnově. *Východočeské listy historické* 21–22, 2004, s. 389–391.

Fotodokumentace lidového stavitelství z fondů Městského muzea v Týně nad Vltavou. *Český lid* 91, 2004, č. 1, s. 43–52 (s Martinou Sudovou).

Oceňovací protokoly – pramen k poznání zástavby vesnic před vznikem Orlické přehrady. *Podbrdsko* 11, 2004, s. 199–201.

Nové poznatky ke studiu šumavského a jihočeského domu. In: *Studia Ethnologica* 12, 2004, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica, s. 157–165.

Fotografická dokumentace lidového stavitelství jižního Plzeňska ze sbírek Etnologického ústavu AV ČR v Praze. In: *Jižní Plzeňsko. Historicko-vlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích* 2, 2004, s. 139–146.

Fotodokumentace versus vědecká (dokumentární) kresba terénních výzkumů (otevřené diskusní téma – srovnání). In: *Fotografie jako ikonografický pramen*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2004, s. 7–15 (s Marcelou Suchomelovou).

Hospodářské stavby zemědělských usedlostí na okrese Prachatice (současný stav, srovnání se Zaměřovací akcí ČAVU). In: *Historické hospodářské stavby venkova, realita a perspektivy*. Prachatice: NPÚ Praha, [2004], s. 17–19.

Lidová architektura Českého lesa. In: *Český les. Příroda, historie, život*. Praha: Baset, 2005, s. 609–614.

Kresebná dokumentace vybraných jevů lidové hmotné kultury ze sbírek Etnologického ústavu AV ČR v Praze: 1. část – Kresebné dílo PhDr. Josefa Scheybala (1928–2001). In: *Studia Ethnologica* 13, 2005, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica, 169–180.

Co člověk psal a sděloval na lidovém domě. In: Tomandl, Miloš (ed.): *Etnologie a kuriozity*. Praha: Ústav etnologie FF UK, 2006, s. 134–142.

Fotodokumentace vesnické hrázdné architektury ze sbírek Krajského muzea Cheb I. In: *Sborník Chebského muzea 2005*. Cheb: Chebské muzeum, 2006, s. 238–241.

Vesnická sídla, lidové stavby a bydlení. In: *Novohradské hory a Novohradské podhůří. Příroda, historie, život*. Praha: Baset, 2006, s. 615–620.

Fotodokumentace vesnické hrázdné architektury ze sbírek Krajského muzea Cheb II. In: *Sborník Krajského muzea Karlovarského kraje 2006*. Cheb: Krajské muzeum Karlovarského kraje, 2007, s. 274–275.

Muzea v přírodě Středočeského kraje. Praha: Středočeský kraj, 2007, s. 5–7, 51–75.

Fotografická dokumentace a další ikonografické prameny ke studiu předměstské zástavby Telče a okolních obcí: srovnání se současnou zástavbou v terénu. In: *Studia ethnologica* 15, 2008, Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et Historica, s. 132–139.

Lidové bydlení a vybavení interiéru. In: *Plzeňsko. Příroda, historie, život*. Praha: Baset, 2008, s. 689–690.

Josef Vařeka a jeho podíl na poznání lidového stavitelství na území středních Čech. In: *Středočeský vlastivědný sborník*. Muzeum a současnost. Řada společenskovední 26, 2008, s. 172–173.

Střední Čechy. Příběh lidové architektury v dokumentech. Kladno: Občanské sdružení PRO-ART, 2008.

Tradiční lidová architektura. In: *Opera Ethnologica Archivalia*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2008 (eds. L. Procházka a M. Tomandl).

Zmizelé Sedlčansko. Edice Zmizelé Čechy. Praha – Litomyšl: Paseka, 2010 (s Jiřím Pávem).

Užití a těžba kamene ve vesnickém prostoru v Čechách (na příkladu Sedlčanska). In: *Hornická Příbram ve vědě a technice*. Sborník anotací. [Praha: Agricola, 2011], s. 389–391.

Slavná minulost pískovce a opuky. Slaný: Přemyslovské střední Čechy o.p.s., 2012.

Lidové stavitelství v příspěvcích Sborníku vlastivědných prací z Podblanicka. In: Pánek, Jaroslav – Procházková, Eva (eds.): *Regionální vlastivědná periodika a jejich místo v historiografii*. Vlašim: Muzeum Podblanicka; Praha: Státní oblastní ar-

chiv; Benešov: Státní okresní archiv Benešov, 2012 s. 79–82.

Problematika studia lidového stavitelství na Podblanicku a Benešovsku. *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 50, 2010, č. 2, s. 309–314.

Čeněk Habart. *Sedlčansko. Fotografie z let 1893–1902*. Sedlčany: Městské muzeum, 2013.

Opukový dům na Podžbánsku (okres Rakovník). *Rakovnický historický sborník* 10, 2013, s. 255–257.

Dokumentace lidového stavitelství ve sbírkách Blatského muzea v Soběslavi. *Studia Ethnologica Pragensia* 1, 2015, s. 120–122.

Kresebná dokumentace sýpek v muzejních fondech. In: Malach, Roman – Válka, Miroslav (eds.): *Vesnická stavební kultura. Stavební materiál – domová dispozice – slohové ohlasy – dřevěné sakrální stavby*. (= Etnologické studie 18). Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 139–142.

Open-air museums in the Czech Republic. *Národopisná revue* 25, 2015, č. 5, s. 88–92.

Vesnice a osady na území Velké Prahy s památkami slohové a lidové architektury I. Praha: Hlavní město Praha – odbor památkové péče, 2015 (s Martinem Čerňanským).

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU JIŘÍHO ŠKABRADY

Mezi letošní oslavence náleží také vysokoškolský profesor Ing. arch. Jiří Škabrada, CSc. Pražský rodák (* 20. 2. 1946) zůstal věrný Praze nejen za studijních let, ale také během následného profesního zakotvení, i když v posledních letech pracovníně pobývá také ve východočeských Pardubicích a v Litomyšli. Můžeme však hned v úvodu poznamenat, že J. Škabrada zevrubně poznal celé Čechy, které z hlediska vesnické architektury prostudoval jako málokdo další, a stranou jeho zájmu nezůstala ani Morava se Slezskem, jejichž vesnický stavitelský fond zahrnul rovněž do svých prací. Jeho studijní cesty směřovaly samozřejmě i do zahraničí.

Vysokoškolské studium architektury na ČVUT zakončil v roce 1969 a pokračoval v práci v Praze.

čoval zde v aspirantském studiu, uzavřeném kandidátskou prací *Roubená klenba ve vývoji středověkých obytných staveb. Vesnické stavitelství jako odkaz a pramen poznání* (1979). Po krátkém působení v Archeologickém ústavu ČSAV podstatnou část svého profesního života strávil ve Státním ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů (SURPMO) v ateliéru lidové architektury (1974–1986) při provádění terénních průzkumů pro připravovanou vyhlášení vesnických památkových rezervací a zón. V těchto aktivitách pokračoval také jako vedoucí oddělení lidové architektury, archeologických a technických památek ve Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody.

V roce 1989 začíná jubilatova dráha vysokoškolského pedagoga. Nejdříve působil na Fakultě architektury ČVUT Praha, v ústavech dějin architektury a památkové péče, kde se v roce 1993 habilitoval souborem publikovaných prací. Od roku 2003 přednáší v Ústavu historických věd Filozofické fakulty Univerzity Pardubice, od roku 2008 rovněž v Litomyšli na Fakultě restaurování stejné univerzity (v mezidobí vyučoval i na dalších univerzitách a vysokých školách v Praze a v Plzni). Jmenován profesorem byl v roce 2005. Jako školitel vychoval řadu doktorandů.

Vedle vysokoškolské výuky nelze nepřipomenout další odborné aktivity J. Škabradý. Jako primární můžeme uvést zakladatelskou roli a pravidelnou účast na konferencích „Dějiny staveb“ (od roku 2000) v západočeských Nečtinách, kde vede sekci lidové architektury, vedle vlastního referování a diskusí. Členem redakční rady časopisu *Průzkumy památek* je od jeho založení v roce 1994. Obdobná je jeho spolupráce se Sdružením pro stavebně historický průzkum, kde vedle pravidelných konferencí je tiskovým výstupem periodikum *Svorník*. Komornější záležitostí jsou aktivity v rámci Společnosti pro obnovu vesnice a malého města (SOVAMM); za své zásluhy získal čestný titul „tajného vědeckého rady“. Uzavřenou kapitolu představují semináře a kurzy věnova-

né stavebně historických průzkumům, které pořádal na tvrzi v Sudkově Dole u Pacova.

Neobyčejně rozsáhlou badatelskou prací J. Škabradý provází četné publikační výstupy, jak vyplývá konečně z přiloženého bibliografického soupisu, byť zahrnuje jen samostatné práce a výběr ze studií a článků.

Z hlediska etnografického (etnologického) výzkumu musíme zdůraznit, že jubilant je autorem jedné ze syntéz vesnického (lidového) domu v ČR. Na rozdíl od souborných prací etnografů se jeho monografie *Lidové stavby. Architektura českého venkova* (1999) neomezuje jen na historicky uzavřené vývojové formy domu, ale snaží se reagovat na problémy, které přinesla přestavba vesnice po její kolektivizaci nebo transformační doba po roce 1989. Proto je zde i kapitola „Základy slušného chování nové stavby na české vesnici“. Podobné téma řešil již dříve v publikaci *Vesnické stavby a jejich úprava* (1975), ovšem v jiných společenských podmínkách

Celoživotní zájem o stavební konstrukce vedl u J. Škabradý k propojení výzkumu slohové a vernakulární architektury, protože jisté konstrukční princí-

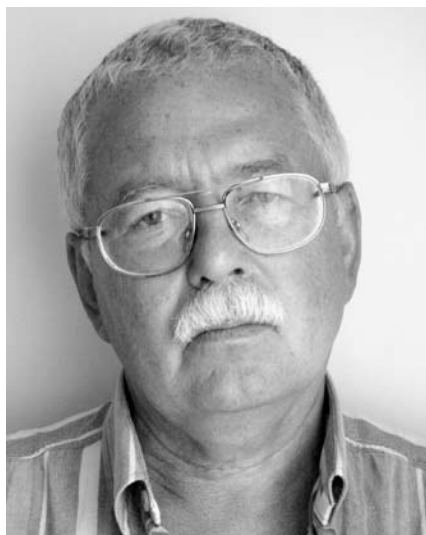
py antikvovalo vesnické prostředí, kde je bylo možné objevit a studovat, jak napovídá již podtitul jubilatovy kandidátské práce. Řada dílčích studií a studijních textů vyústila do monografie *Konstrukce historických staveb* (2007) přinášející komplexní přehled dějinného vývoje stavebních technik od středověku po přelom 19. a 20. století.

Pro společenskovědní výzkum mají neobyčejný význam Škabradovy práce věnované středověkému a raně novověkému vesnickému domu. Konference a sborník *Vesnický dům v 16. a 17. století* (1992) daly výzkumu pevné základy a metodicky ujasněné postupy, o které bylo možno se při dalším bádání opřít, jak dokládá řada studií v jeho bibliografii.

Stejně postavení má zatím poslední knižní práce J. Škabradý *Chalupy v Čechách na historických stavebních plánech I* (2014). Přináší zásadní poznatky k problematice formování vesnického domu od konce 18. století ale hlavně v 19. století. Komentovaná dokumentace, více jak 200 stavebních plánů, je rozdělena do devíti geografických celků, v nichž je zároveň charakterizuje na základě typických znaků. Lze zároveň hovořit o jisté regionální typologii vytvořené podle signifikantních znaků projektovaných staveb.

Poznatky získané terénními výzkumy jubilant prezentoval s kolegy na výstavách regionálních forem vesnického domu, publikoval v jejich katalogích či v dalších různě rozsáhlých tiskovinách. Po zapsání jihočeských Holašovic na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO se podařilo o obci vydat reprezentativní publikaci, kde jubilant vedle zajištění edičních prací pregnančně zhodnotil holašovický architektonický fond.

Počátky zájmu českých architektů o lidový (vesnický) dům se datují do osmdesátých let 19. století v souvislosti s provoláním výtvarného odboru Umělecké besedy. Od té doby výzkum formovala řada významných osobností. Do této linie náleží i dílo prof. Jiřího Škabradý.

Přejeme jubilantovi jménem etnologické obce další tvůrčí léta v pedagogické i badatelské práci.

Miroslav Válka
(Ústav evropské etnologie FF MU)

Výběrová bibliografie Jiřího Škabradý

Knižní práce a katalogy

- Vesnické stavby a jejich úprava.* Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975 (se S. Voděrou).
- Lidová architektura Středočeského kraje.* Praha: KSSPPOP, 1984 (s J. Vajdišem).
- Lidová architektura středních Čech.* Roztoky u Prahy: Středočeské muzeum, 1984 (s J. Vařekou).
- Jihočeská lidová architektura.* České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1986 (se S. Voděrou).
- Lidová architektura v okrese Kladno.* Třebíz: Národopisné muzeum Slánska, 1986.
- Lidová architektura na Klatovsku.* Klatovy: Okresní muzeum a galerie, 1990.
- Příspěvky k poznání středověkého stavitelství.* Praha: ČVUT, 1991 (s M. Radovou).
- Románské stavitelství.* Praha: ČVUT, 1992 (s M. Radovou a Z. Smetánkou).
- Vesnický dům v 16. a 17. století.* Praha: ČVUT, 1992 (spoluautor, redakce).
- Lidová architektura.* Praha: ČVUT, 1996.
- Původní plánová dokumentace lidové architektury.* Praha: ČVUT, 1996 (s M. Ebelem).
- Památková ochrana historických vesnic v České republice.* Praha: Ministerstvo kultury ČR, 1996 (spoluautor).
- Lidové stavby. Architektura českého venkova.* Praha: Argo, ¹1999, ²2003.
- Konstrukce historických staveb.* Praha: ČVUT, 2000.
- Románské domy v Praze.* Praha – Litomyšl: Paseka, 2002 (se Z. Dragounem a M. Trymlem).
- Romanesque Houses in Prague.* Praha – Litomyšl: Paseka, 2003 (se Z. Dragounem a M. Trymlem).
- Konstrukce historických staveb.* Praha: Argo, ¹2003, ²2007.
- Zajímavosti vývoje krovů v období velkých změn jejich soustav v 16. a 19. století.* Praha: ČVUT, 2004.
- Holašovice. Vesnická památková rezervace.* Praha: Foibos, 2010 (s kolektivem; také anglická verze).

Chalupy v Čechách na historických stavebních plánech I. Praha: Argo, 2014 (s M. Ebelem).

Lidové stavby Pardubického kraje. Praha: Foibos Books, 2015 (spoluautor).

Studie a články

- Lidová architektura jako pramen poznání raného středověku. In: Radová, Milada: *Architektura románská.* Praha: ČVUT, 1972, s. 105–119.
- Architektura zemědělských usedlostí pozdního středověku v Čechách. Příspěvek k poznání hmotné kultury středověké vesnice. *Archeologické rozhledy* 26, 1974, s. 236–270.
- K metodice povrchového průzkumu raně středověké vesnice. *Památková péče* 34, 1974, s. 297–306 (se Z. Smetánkou).
- Vesnická architektura a archeologie. Příspěvek k možnostem studia stavebního utváření české středověké vesnice. *Archeologické rozhledy* 27, 1975, s. 329–337. (se Z. Smetánkou).
- K metodice studia půdorysu české raně středověké vesnice. *Archaeologia historica* 1, 1976, s. 55–60 (se Z. Smetánkou).
- Význam domu čp. 22 z Živohoště pro poznání vývoje obytné místnosti pozdního středověku. In: *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 18, 1977, s. 175–203.
- Sýpky domů v Pfaffenschlagu ve světle struktury vesnického domu jihočeské oblasti. „Šíje“ vesnických sypek a středověkých zemnic. *Archaeologia historica* 3, 1978, s. 355–369.
- K datování středověkých vesnických staveb pomocí nálezů keramiky ve zdivu. *Archaeologia historica* 5, 1980, s. 353–359 (se Z. Smetánkou).
- Základní rysy prostorové a konstrukční struktury domu zemědělské usedlosti pozdního středověku v Čechách. *Archaeologia historica* 11, 1986, s. 395–407.
- Pozůstatky středověkých stavebních zvyklostí v prostorové skladbě hanáckého domu. *Archaeologia historica* 11, 1986, s. 417–421.
- Lidová architektura na Sedlčansku. *Vlastivědný sborník Podbrdská* 3, 1986, s. 5–236 (s P. Dostálem).
- Poznámky k pokračujícímu průzkumu domu čp. 2 v Lučici. *Archaeologia historica* 12, 1987, s. 203–213.
- Dům čp. 171 v Cisté u Litomyšle. *Archaeologia historica* 14, 1989, s. 325–336 (se Z. Syrovou).

- K možnostem srovnání středověkého a mladšího vesnického domu v Čechách. *Husitský Tábor* 10, 1991, s. 67–86.
- Dřevěná a dřevohliněná konstrukce středověkého původu v lidové architektuře severních Čech a Lužice. *Archaeologia historica* 17, 1992, s. 333–336.
- Původní plánová dokumentace lidové architektury. *Zprávy památkové péče* 55, 1995, s. 100–104 (s M. Ebelem).
- Základní znaky tradičního vesnického domu v Čechách. K pravidlům „slušného chování“ rodinného domku na české vesnici. In: *Stavba pro venkov 95.* Praha: ABF, 1996, s. 73–85.
- Projekty vesnických staveb v 19. století a jejich realizace. *Průzkumy památek* 7, 2000, č. 2, s. 147–152 (s M. Ebelem).
- Principy proměny vytápěcích systémů v průběhu 19. století. In: *Dějiny staveb.* Plzeň: Klub Augusta Sedláčka, 2001, s. 173–180 (s M. Ebelem).
- Osvětlovací krby v hospodářských prostorech. *Švorník* 1, 2003, s. 213–218.
- Zajímavosti roubené světnice a domu čp. 4 ve Vitějovicích u Prachatic. In: *Dějiny staveb.* Plzeň: Klub Augusta Sedláčka, 2004, s. 159–164.
- Panské dvory a nové vesnice na přelomu 18. a 19. století – urbanistické formy. In: *Vliv pozemkových reforem na stavební vývoj venkovských sídel.* Praha: ČNS, 2011, s. 6–17.
- Die ältesten Bauernhäuser im böhmisch-mährischen Grenzgebiet. *Jahrbuch für Hausforschung* 53, 2012, s. 233–242 (se Z. a J. Syrovými).
- Předpeční jámy ve venkovských domech v Čechách od druhé poloviny 18. do první poloviny 20. století. *Průzkumy památek* 20, 2013, č. 2, s. 51–66.
- Příběh domu usedlosti čp. 22 v Lezníku u Poličky. In: *Dějiny staveb.* Plzeň: Klub Augusta Sedláčka, 2014, s. 97–108 (se Z. Němcovou).
- Poznámky k problému historického užití a povrchového ztvárnění lepenice jako pokryvu dřevěných konstrukcí v Čechách. In: *Vesnická stavební kultura.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 22–29.
- Selské baroko ve světle stavebních plánů. In: *Vesnická stavební kultura.* Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 154–162.
- Utváření vesnických normových půdorysů na Olomoucku ve středověku a novověku. *Český lid* 102, 2015, s. 199–232 (s M. Dohnalem).